

## کورد تاوانباری زۆرتره له بهرئ. . . جهمال فهتاح

به درێژایی میژوی ئازادی خوازی گهلی کورد به درێژایی ده یانسال خهبات ههردهم وههه سهردمیک به شیوازو جۆریکی جیا کۆمهلیک کورد پهیدا بوون بۆدژایهتی شۆرشی گهلی کورد و بۆدژایهتی کهسایهتیه شۆرشیگێرهکانی، ئهوهکهسه دژه شۆرشانه که خزاونه ته خاڤهتی دژایهتی کردنی شۆرشی کوردو سهرکردایهتی شۆرش ئیتر شهرمیان له ههچ بواریکی دژایهتی شۆرش نه کردوو تهوه ههتا جاشیهتی و خۆفرۆشی و نوکه رایهتیان تیپه راندوو. ئه مهش له پیناوی تهنها بهرژه وهندی تهسکو تاییهتی خۆیاندا وهیچیتر. به جۆریک ههتا له ههشتاکانی سهدهی رابردوودا ژماره ی جاش ههزار به رانه ی ژماره ی پینمه رگه بوو واته هه ر یهک پینمه رگه یهک ههزار جاشو خۆفرۆشی بهر ئه کهوت.

به لام ئایا؟؟ شۆرشی کورد له دژی داگیر کهرانی کورد شۆرشیکی نار هابوو بۆیه رێژه ی ژماره ی جاش گه یشته ئه و راده یه بېگومان نا، به لکو کورد گه لیکه به درێژایی میژویه کی دورودرێژ دوزمن خاوه نی بووه به درێژایی ئه و میژوو ه دورو درێژه هه موچاکه و خیریکیان لیدزیوه هه موو روویه کی نیشتمان پهروه ری و کورد پهروه ریان له به شیکه به رچاوی کورد دزیوه و شۆرشی کوردیان به نار هوا و به کر یگراو و پیاوی ئه م و ئه و له قه لهم داوه و خزینراوه ته میشکیان، له جیگای ئه و شته پیرۆزانه ماکو تۆوی ناکوکی و دژه کوردیان له ده رونیاندا چاندوو، باری میشکو سایکۆلۆجی مرۆف به گشتی و مرۆقی کورد به تاییه تی سایکۆلۆجیه کی تاییه ته که به کار له سه ر کردنی به رده وام ئه توانریت جۆریک له ماکو هه ز له میشکدا بچینریت که هه رده م دژو پینچه وانه ی ئه و مه به سته بیت که کاری بۆئه کریت، که ئه وهش کاری بۆکراوه له لایه ن دوزمنانه وه دژایه تی شۆرشی ره وای کورد و پینمه رگه و سهرکردایه تی شۆرشی کورده .

به درێژایی ئه و میژوو ه دورو درێژه دژه شۆرشه کان به رده وام زیادیان کردوو تاوای لیها توه به شیکه گرنگ له به ناو نوسه ران و به ناو رۆشن بیرانی شی گرتوو ته وه و بۆیه ئیستا له سه ر سایته کان به جۆریکی به رچا و په ره یان سه ندوو ه و په ره یان گرتوو و وابه هه مان شیوه ی جار ان و بریک چرتر دژایه تی شۆرشی رزگاری خوازان ه ی کورد ئه که ن، بۆیه پیم باشه هه لسه نگاندنیکه بابه تی و گشتی بکه م له نیوان شۆرشی کورد و پای ئه و کویره نوسه ره به شه واره که و توانه ی که گشت راستیه کان به ناوه ژۆ ئه بینن و ئه یانه ویت وهک هه میشه گیاکه له ی کورد دژی شۆشو پینمه رگه و سهرکردایه تی شۆرش بن، پین ئه وه ی بیمه سه ر هه لسه نگاندنه که مان پیم باشه و ته یه کی پینسانی کورد بکه م به سه ره تای باسه که م که ئه لیت (کابرایه کی ئینکار هه بوو له کۆریکی گشتیدا لیان پرسی شوتی به چی له ت ئه کریت کابرای ئینکار وتی به مقه ست وتیان بابه شتیکتر بلئ به مقه ست له ت نا کریت هه ر ئینکاری کردو وتی مقه ست تاوای کرد له جه ماوه ره که دوای لیدانیکی زۆر کابرای ئینکاریان فریدایه ناو چالاوکی پر له پسایی ئه و جا پرسیان شوتی به چی له ت ئه کریت وتی هه ر به مقه ست پاشان سه ریشیان له و ناو پیساییه که نو قم کرد ده ستی ده ر هی نا به دوو په نه جه ی ئیشاره تی ئه کرد وه کو مقست لیکه ئه دان واته هه ر به مقه ست) جائه و کۆله نوسه رانه ش به راستی وایان لیبه سه ر هاتوو ئه لین مادام نیمه هه میشه دژی شۆرش بووین و شۆریشان ره د کردوو ته وه ئه بیت هه ر تا کو ماوین دژه شۆرش بین شۆرش و پینمه رگه ره د بکه پینه وه، چونکه وهک له لای هه موومان روونه کوردستانی باشور له و ماوه کورته دا که ده سه لاتیان به ده سترتوو له کاتی که لایه نه شۆرشیگێره کان هاتنه سه ره واریکی ویران که بریتی بوو له چوار هه زار گوندی ویران و ده یان شارو شاروچکه ی ویران و به که لاره و کراو له گه ل گه لیکه چه وساووه و بیبه شکارو له سه ره تاییتزین ماف، وه هاتنه سه ر فه ره نگیکه شیوینراو و تیکدراو هاتنه سه ر نیشتمانیک نهک ژیرخانی ئابوری روخابوو به لکو له بنه رته دا ئه و نیشتمان ه ژیرخانی

ئابووری نه‌بوو پێویستبوو له‌سفره‌وه بو‌ی دروستیکه‌یت، هاتنه‌سه‌ر نیشتمانیک که‌له‌ماوه‌ی 15 ساڵدا له‌سای سه‌ری سه‌دام و‌رژیمه‌که‌یه‌وه گه‌مارۆی ئابووری له‌سه‌ر بوو جگه‌له‌وه‌ی و‌رژیمه‌یه‌ک له‌دوای یه‌که‌کانی عه‌ره‌بی حاکم له‌سه‌ر ئی‌راق به‌دریژایی هه‌شتا ساڵ گه‌مارۆی ئیداری و‌ئابووری و‌سیاسی و‌کوومه‌لایه‌تی و‌فه‌ره‌ه‌نگی و‌که‌لتووری و‌پ‌وشنبیری و‌زانستی و‌ته‌کنۆلۆژی و‌سه‌ربازی و‌فه‌لسه‌فی و‌هونه‌ری و‌هتد... یان له‌سه‌ر هه‌ریمی کوردستان دانا بوو.

به‌لام سه‌ره‌رای هه‌موو ئه‌و و‌یرانی و‌که‌م و‌کو‌ریانه‌ش کورد توانیویه‌تی له‌زوترین کاتدا به‌سه‌ر زۆربه‌یاندا زالبی‌ت و‌پ‌وویه‌کی گه‌ش به‌خشی‌ت به‌ژيانی کوومه‌لانی خه‌لکی کوردستان له‌گه‌شت پ‌وه‌کانی ژيانه‌وه به‌تایبه‌تی پ‌وه‌کانی ئابووری و‌زانستی و‌پ‌وشنبیری، به‌جۆریک به‌ده‌یان لاپه‌ره‌ش ناتوانین ناوی ئه‌و کرداره خزمه‌ت گوزاریانه باس بکه‌ین که‌له‌کوردستان کراون، سه‌ره‌رای کاره خزمه‌ت گوزاریه‌کان پ‌وویه‌کی گه‌شیش دراوه به‌دیموکراسیه‌تی کوردستان و‌ پاراستنی مافی مرۆف له‌کوردستاندا به‌جۆریک دیموکراسیه‌تی کوردستان له‌سه‌رانسه‌ری ناوچه‌که‌دا په‌سه‌نترین و‌پ‌ه‌واترین دیموکراسیه‌ته به‌پێی ئه‌وه‌ی که‌ نه‌ته‌وه‌یه‌که‌گرتووه‌کان و‌گه‌شت و‌لاتانی دیموکراسی خا‌زو و‌خا‌وه‌ن دیموکراسی دانیان به‌دیموکراسیه‌تی کوردستاندا، پ‌وژله‌پ‌وژیش ئه‌وه‌واره‌یه‌ی باشوری کوردستان سه‌ره‌رای دژایه‌تی کردنی راسته‌وخۆی دوژمنانی نه‌ته‌وه‌که‌مان به‌ره‌وسه‌ر که‌وتن و‌نزیک بوونه‌وه له‌مافه‌بنه‌په‌تیه‌په‌واکانی کورد پ‌ویشتوو و‌کاروانیسی هه‌رده‌م به‌ره‌و سه‌ر که‌وتن به‌پێیه‌.

به‌دریژایی میژووی خه‌باتی گه‌له‌که‌مان و‌ئیس‌تاشی له‌گه‌لداب‌یت کورد له‌لایه‌نه‌ نیشتمان په‌روه‌ره شو‌ر‌ش‌گ‌یر‌ه‌کانی و‌له‌پ‌یشمه‌رگه‌قاره‌مانه‌کانی کوردستان د‌لس‌و‌ز‌تری نه‌بووه‌و د‌لس‌و‌ز‌تری نابی‌ت، ئیتر ب‌و‌چی ئه‌بی‌ت کوومه‌لیک خه‌لکی ده‌رون نه‌خ‌و‌ش و‌هه‌زر شی‌واو په‌یداب‌ین هه‌رده‌م دژی شو‌ر‌شو پ‌یشمه‌رگه‌بن و‌له‌پ‌ی‌ناوی ئه‌وه‌ی که‌ خ‌و‌یان نه‌یان توانیوه‌ تاکه‌ر‌و‌ژ‌یک له‌خانه‌ی خه‌بات و‌کوردایه‌تیدا بن ئیستاش ئه‌یانه‌وی‌ت ئه‌وان ب‌ین و‌ب‌ین به‌ر‌ابه‌رو خا‌وه‌نی گه‌شت پ‌ی‌رو‌زیه‌کانی کورد هه‌مووش‌تی‌ک به‌ئاوه‌ژ‌و‌ک‌راوی نیشانی خه‌لکی ساده‌ی کورد بدن و‌خه‌لکی ساده‌ی کورد وه‌ک هه‌میشه چه‌واشه‌بکه‌ن.

دیاره هه‌ر ده‌سلاتی‌ک به‌په‌رخنه‌و سه‌رنجی راستو‌په‌وا و‌دروستکه‌رانه د‌ی‌ته‌ دروست بوون و‌ئه‌که‌وی‌ته خزمه‌تی جه‌ماوه‌ر به‌لام ئه‌م کو‌له‌ نوسه‌ره‌ کورته‌ بالانه‌ له‌باتی په‌رخنه‌ی به‌ج‌ی‌و سه‌رنجی دروستکه‌رانه به‌خه‌یالی خاویان ئه‌یانه‌وی‌ت سوکایه‌تی به‌ شو‌ر‌ش و‌سه‌ر کردایه‌تی سیاسی کورد بکه‌ن و‌کرده‌وه‌و ئاکاری به‌رزو شو‌ر‌ش‌گ‌یر‌انه‌ی ر‌اب‌رد‌وو و‌ئیس‌تاو ئاینده‌شیان به‌کرده‌وه‌ی خراپو د‌ژ‌ه‌کورد ئه‌ژ‌م‌یر‌ن ئه‌مه‌ش پ‌لان و‌ویستی چه‌ندین سا‌له‌ی دوژمنانه که‌ده‌یان سا‌ل هه‌زرو س‌ای‌ک‌و‌ل‌و‌ژ‌یه‌تی ئه‌و که‌سه‌ د‌ژ‌ه‌ کوردو د‌ژ‌ه‌ شو‌ر‌ش‌انه‌ی شی‌واند‌وو، له‌لایه‌کیتر پ‌ی‌ویسته‌ مرۆفی کورد به‌گه‌شت چاکه‌و راستیه‌ک ب‌لی‌ت چاکه‌و راستی و‌به‌گه‌شت د‌زی‌وی و‌تاوانی‌ک‌یش ب‌ل‌ین د‌زی‌وی و‌تاوان نه‌ک وه‌ک کاب‌رای شوتی و‌مقه‌ست هه‌ر یه‌ک باریان له‌س‌ای‌ک‌و‌ل‌و‌ژ‌یاندا ج‌ی‌گ‌ای کراب‌ی‌ته‌وه‌.

جمال فتاح

2005/11/5

له‌نده‌ن